

N:o 15.

Ank. till Riksd. kansli den 24 februari 1902, kl. 1 e. m.

*Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl.
Maj:t angående förvandlingen af böter i fall af bristande
tillgång till deras gäldande.*

Vid nästlidet års riksdag väckte herr *N. Andersson* i Pettersborg en motion i syfte att åstadkomma sådan förändring i gällande lag, att underrätt vid ådömande af böter måtte i utslaget fastställa äfven det fängelsestraff, hvilket, om den dömden saknade tillgångar till böternas gäldande, skulle å förseelsen följa.

Till stöd för detta förslag anfördes:

På senare tiden hade åtskilligt blifvit åtgjordt till lagarnes och rättsprocedurens förenkling; det förefölle ganska märkvärdigt, att lagen om böters förvandling stode orubbad qvar med sina många och långa omvägar med åtföljande mångskrifveri. Då en person af underrätt dömdes till böter och domen vunnit laga kraft, blefve proceduren vanligen följande: Rätten insände bötesförteckningen till Konungens befallningshafvande, derifrån den öfversändes till kronofogden, hvilken i sin tur öfversände den till länsmannen, som slutligen uppdroge åt fjerdingsmannen att affordra den dömden böterna. Nu kunde det hända, att denne ville och

kunde betala bötesbeloppet, men i de flesta fall nekade han och saknade äfven utmättningsbara tillgångar. Med fjerdingsmannens påskrift: »Saknar utmättningsbar tillgång» vandrade så bötesförteckningen samma väg tillbaka till kronofogden, som hade att hos Konungens befallningshafvande anhålla om böternas förvandling. Sedan sådan förvandling af Konungens befallningshafvande verkstälts, hade handlingarne att passera samma väg tillbaka till fjerdingsmannen, som för andra gången affordrade den dömda bötesbeloppet. Betalades icke heller denna gång, skulle fjerdingsmannen vända sig till länsmannen för erhållande af fångförpassning. Derefter komme den dömda att föras till fängelset, såvida han icke nu, såsom ofta hände, beqvämade sig till att betala. Gjorde han det, hade han genom sin tredska förorsakat kronobetjeningen och Konungens befallningshafvande mycket onödigt besvär. Detta kunde enligt motionärens åsigt undvikas, om den rätt, som ådömde böterna, också egde att utsätta det fängelsestraff, som vid bristande tillgång hos den dömda följde på förseelsen i fråga.

Lagutskottet, till hvars behandling denna motion hänvisades, ytttrade bland annat, att det, efter utskottets uppfattning, väl vore oförnekligt, att det nuvarande tillvägagångssättet för förvandling af böter i många fall föranledde onödig omgång och långsamhet i straffexekutionen, men att den af motionären föreslagna åtgärden ur principiell synpunkt vore mindre egentlig och ej heller städse skulle leda till önskad resultat, hvartill komme, att densamma efter mångas uppfattning skulle medföra en verklig skärpning af bötesstraffet. I den allmänna rättsåskådningen vore nemligen detta straff i alla afseenden väsentligt lindrigare och för den dömda mindre nedsättande än fängelsestraffet. Skulle nu domstolen i det utslag, hvarigenom böter ådömdes, tillika, låt vara endast såsom eventuel påföljd, utsätta det fängelsestraff, hvartill vid bristande tillgång böterna skulle förvandlas, komme detta att för den allmänna uppfattningen te sig såsom ett likställande af de båda straffarterna, hvilket innebure stegring af det med bötesstraffet förenade obehag. Den utaf motionären åsyftade, enligt utskottets tanke önskvärda förenklingen af proceduren för bötesförvandling kunde sålunda efter utskottets uppfattning ej vinnas genom förändring i den af motionären angifna riktningen, utan måste på helt annat sätt åvägabringas; och hemställde utskottet på grund häraf om afslag å motionen.

Utskottets hemställan blef af båda kamrarne utan votering bifallen.

Frågan om förändrade bestämmelser angående förvandlingen af böter i fall af bristande tillgång till deras gäldande har vid innevarande riksdag åter bragts å bane af samme motionär, hvilken uti en inom Andra Kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, n:o 58, anför: »Hänvisande till motiveringen i min motion n:o 55 vid föregående årets riksdag om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående bestämmelse om underrätts skyldighet att vid ådömande af böter i utslaget fastställa det emot bötesbeloppet svarande förvandlingsstraffet, får jag ännu en gång besvåra Riksdagen med en framställning i ämnet.

Föregående års lagutskott underkände icke min motivering, men kunde ej gå med på den förändring, jag föreslagit. Jag kan icke tillmäta utskottets skäl för afstyrkande någon afgörande betydelse, dels emedan ett afsevärdare bötesbelopp för mindre bemedlade alltid är liktydigt med fängelse, och dels att det ej är mera nedsättande för den förmögnare, att allmänheten får veta, att det endast är den ekonomiska ställningen, som räddar honom från den skam, hvilken drabbar den fattige endast för det han är fattig och ej kan erlagga böterna.

Så vill jag denna gång inskränka mig till att föreslå, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om framläggande af sådant förslag till ändring i gällande lag, att ådömda böter skola, om den dömde saknar tillgångar, förvandlas genom annan myndighet än nu sker.»

Uti den föreliggande motionen har icke af motionären angifvits något sätt för vinnande af en förenkling af det nuvarande förfarandet vid bötesförvandling, vid hvilket förhållande motionärens framställning synes utskottet vara till innebörden allt för obestämd att lämpligen kunna läggas till grund för något Riksdagens uttalande i ämnet.

Någon särskild anledning att påkalla Kongl. Maj:ts uppmärksamhet å föreliggande fråga torde ej heller finnas, då densamma redan lär utgöra föremål för behandling inom den af Kongl. Maj:t tillsatta komitén för utarbetande af förslag till ändring i vissa delar af gällande

strafflagstiftning, och det ändringsförslag, som kan anses erforderligt, sålunda torde vara att på denna väg emotse.

Utskottet hemställer alltså,

att nu ifrågavarande motion icke må till någon
Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 24 februari 1902.

På lagutskottets vägnar.

CARL B. HASSELROT.